

یادداشت
O P I N I O N

ناصر ذاکری

تحلیلگر ارشد حوزه توسعه اقتصادی

وقتی مفسدان اقتصادی آزادانه می‌گردند

افزایش قیمت‌ها نه تنها شهروندان عادی را دچار سردرگمی کرده است، بلکه فعالان اقتصادی نیز از آینده‌ای نامعلوم و پرچالش نگران‌اند. این وضعیت، گاه به صورت واکنشی صرف نسبت به مشکلات اقتصادی دیده می‌شود، اما اگر دقیق‌تر بنگریم، مشخص می‌شود که عوامل دیگری نیز در شکل‌گیری این آشفتگی نقش دارند؛ عواملی که تا حدودی قابل کنترل هستند و می‌توان با تدابیر مناسب آن‌ها را مدیریت کرد. درست است که مسائل اقتصادی فشار زیادی بر زندگی روزمره مردم وارد می‌کند، اما رفتارها و اتفاقات غیر اقتصادی نیز احساسات ناخوشایند را تشدید می‌کند.

وقتی فردی مرتکب فساد، اختلاس یا رانت اقتصادی شده و بدون مجازات آزادانه به فعالیت ادامه می‌دهد، یا مقام قضایی محکوم به فساد پس از مدتی بدون محدودیت در مجالس و نشست‌ها حضور می‌یابد، اعتماد اجتماعی آسیب می‌بیند و امید به عدالت کاهش می‌یابد.

یکی از اقدامات ضربتی که مسئولان می‌توانند انجام دهند و هم جنبه کوتاه‌مدت دارد و هم بلندمدت، ورود هم‌زمان به حوزه‌های عینی و ذهنی جامعه است.

در حوزه عینی که تأثیرات ذهنی نیز به دنبال دارد، دولت باید هرچه سریع‌تر تغییرات ملموس و قابل‌قبول در بودجه ایجاد کند.

رئیس‌جمهور بارها اشاره کرده که نهادهایی هستند که باوجود دریافت بودجه کلان، خروجی ملموسی برای جامعه ندارند، اما همچنان ردیف بودجه‌ای برای آن‌ها در نظر گرفته می‌شود.

اگر واقعاً قصد ایجاد تغییر محسوس و آرامش‌بخش در آذهان عمومی وجود دارد، محدود کردن بودجه چنین نهادهایی و اعلام رسمی آن ضروری است.

این اقدام نه تنها کسری بودجه و انتظارات تورمی سال آینده را کاهش می‌دهد، بلکه پیامی واضح به مردم ارسال می‌کند که صدایشان شنیده می‌شود و تصمیمات اقتصادی به نفع آنان خواهد بود.

برنامه جدی مبارزه با فساد نیز می‌تواند هم‌آثار عینی و هم ذهنی قابل توجهی داشته باشد.

مردم باید مشاهده کنند و باور کنند که هر شخصی، صرف‌نظر از جایگاهش، در صورت ارتکاب به اختلاس یا رانت، هیچ مصونیتی ندارد و اموال عمومی بازپس گرفته خواهد شد.

مبارزه عملی و شفاف با فساد اقتصادی تأثیر چشمگیری بر کاهش تنش‌های اجتماعی و افزایش اعتماد جامعه به سیاست‌های اقتصادی دولت دارد.

اگرچه بارها در باره مبارزه با فساد صحبت شده، اما در عمل برخی از مفسدان همچنان آزادانه فعالیت می‌کنند و این امر به بی‌اعتمادی گسترده دامن می‌زند. مسئولان باید واقعیت‌ها را به صراحت به مردم اعلام کنند. معرفی و محاکمه محکومان فساد و رانت، شفاف‌سازی اقدامات و اطلاع‌رسانی دقیق، اولین گام برای بازسازی اعتماد عمومی است.

تکس، ستارو کانلی

دوراهی جدید یارانه در اقتصاد ایران

تغییر مسیر یارانه‌ها، انتخاب مردم میان دو شیوه دریافت و تلاش دولت برای مهار تورم مواد غذایی آزمونی تازه برای سنجش کارآمدی سیاست‌های حمایتی کشور رقم زده است

حذف ارز ترجیحی، یکی از پرهزینه‌ترین سیاست‌های حمایتی سال‌های اخیر را وارد مرحله‌ای تازه کرده است؛ سیاستی که سالانه حدود ۱۰ میلیارد دلار منابع ارزی کشور را به واردات کالاهای اساسی اختصاص می‌داد، اما نه به ثبات قیمت‌ها انجامید و نه به حل مشکلات تولید. به گفته احمد میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، نوسان در تخصیص ارز، اثرپذیری شدید نهاده‌ها از نرخ ارز و افزایش چندبرابری قیمت اقلامی چون جو، ذرت و کنجاله، عملاً یارانه ارزی را از هدف اصلی خود دور کرد و فشار نهایی را به مصرف‌کننده

منتقل ساخت. بر همین اساس و با توافق دولت و مجلس، از ۱۷ دی‌ماه امسال یارانه کالاهای اساسی به‌جای ابتدای زنجیره، مستقیماً به مردم پرداخت شد. در قالب این سیاست، چهار میلیون تومان اعتبار برای چهار ماه به‌صورت یکجا به حساب سرپرستان خانوار واریز شده تا امکان خرید اقلام ضروری از شبکه گسترده فروشگاه‌های طرف قرارداد فراهم شود. این گزارش به بررسی ابعاد سیاست تازه دولت در بازطراحی نظام حمایت معیشتی می‌پردازد.

کدام شیوه بهتر است؟

برای بسیاری مردم جای سؤال است که کدام شیوه دریافت یارانه بیشتر به معیشت آن‌ها کمک می‌کند که در این باره باید توضیحات را مد نظر قرار داد. در شیوه اول دریافت کالابرگ افراد در برابر دریافت مبلغ یک میلیون تومان از حق انتخاب برخوردار خواهند بود و بطور مثال یک خانواده می‌تواند مبلغ کالابرگ یک نفر را به خرید دو کیلو برنج اختصاص دهد.

جراحی اجرای تأخیر در شیوه دوم

اعلام جزئیات شیوه دوم با کمی وقفه و هم‌زمانی این طرح با نوسانات قیمتی در برخی اقلام، این شائبه را ایجاد کرد که دولت برای مهار افزایش قیمت‌ها، ناچار به تعریف بسته‌های کالایی با قیمت و تأمین‌کننده مشخص شده است. علی‌مدنی‌زاده وزیر امور اقتصادی و دارایی بار د این برداشت تأکید می‌کند که «مدل دوم کالابرگ از ابتدا جزو سناریوهای مصوب دولت بوده و تأخیر در اجرای آن ارتباطی با نگرانی از افزایش قیمت‌ها ندارد.» به

خرید چندباره یا یک‌باره؟

هر خانوار می‌تواند اقلام که نام برده شد را یکجا در یک فروشگاه طرف قرارداد یا هر کدام از اقلام را در فروشگاه‌های مختلف و در زمان‌های متفاوت خریداری کند. در این زمینه هیچ محدودیتی وجود ندارد.

روش دوم کالابرگ با هدف حفظ قدرت خرید مردم به هموطنان عزیز اطمینان می‌دهد که این ۹ کالا را با قیمت مشخص و ثابت طی دوره سه ماهه دریافت می‌کنند و برای تولیدکنندگان و فروشندگان نیز تضمین فروش را می‌دهد و بر قیمت‌بازاری و رقابت، اثر مثبت داشته و از نوسان قیمت جلوگیری می‌کند. یعقوب اندایش، معاون رفاه و وزارت تعاون، در خصوص افرادی که ممکن است حساب یا کارت بانکی نداشته باشند، خاطرنشان می‌کند: «فرد با مراجعه به برنامه «شمیم» می‌تواند کد پرداخت برای خرید کالابرگ را دریافت و از طریق بارکدخوان از اعتبار کالابرگ خود استفاده کند.» البته افرادی که کارت بانکی آن‌ها به دلیل موضوعات قضایی مسدود شده باید از طریق مراجع قضایی موضوع را پیگیری کنند.

شما سرپرست خانوار نیستید

برخی متقاضیان کالابرگ ممکن است هنگام بررسی وضعیت خود با پیام «شما سرپرست خانوار نیستید» مواجه شوند؛ پیامی که لزوماً به معنای محرومیت از دریافت حمایت معیشتی نیست. طبق توضیحات معاون رفاه و امور اقتصادی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، این گروه از افراد باید برای اصلاح ساختار خانوار به سامانه سازمان ثبت احوال به‌نشانی ncr.ir مراجعه کنند. پس از ثبت تغییرات و تأیید نهایی، اطلاعات جدید در دهم هر ماه به وزارت رفاه ارسال و مبنای پرداخت‌های بعدی قرار می‌گیرد. در عین حال، مسئولان تأکید کرده‌اند که در حال حاضر برنامه‌ای برای حذف اقشار مرفه از چرخه جدید کالابرگ وجود ندارد. درباره یارانه افرادی که پیش‌تر حذف شده‌اند نیز اعلام شده بخشی از معترضان، در همین ماه مجدداً مشمول دریافت یارانه خواهند شد. همچنین در صورت بروز تخلف در فروشگاه‌ها، از گرانفروشی تا تحمیل کالای ناخواسته، امکان ثبت گزارش از طریق برنامه «شمیم» فراهم است و تکرار تخلف می‌تواند به قطع دستگاه پوز و معرفی واحد صنفی به مراجع نظارتی منجر شود.

۲ شیوه دریافت کالابرگ

عرضه کالابرگ این بار با شکلی متفاوت مواجه شد و مردم از بهمن ماه می‌توانند خود انتخاب کنند که این رقم را به چه شکل دریافت کنند. در روش اول، افراد می‌توانند اعتبار خود را بر مبنای سلیقه خود از بین ۱۱ قلم کالا، انتخاب و خرید کنند و در صورتی که میزان خرید آن‌ها از اعتبارشان بیشتر باشد، باید مابه‌التفاوت آن را از جیب پرداخت کنند. اما بر اساس شیوه دوم، بسته‌ای از کالاهای که حدود ۷۵۰ کیلوکالری را فراهم می‌کند، مردم می‌توانند با پرداخت حدود ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزار تومان بسته به نوع کالا (برنج ۱۶۰ هزار تومان و یا ۱۹۰ هزار تومان) آن بسته را دریافت کنند که این بسته در بهمن، اسفند و فروردین عرضه خواهد شد، با این شرط که مبلغ ریالی پرداختی مردم ثابت خواهد ماند.

نحوه فعالسازی روش دوم کالابرگ

متقاضیان روش دوم کالابرگ تا جمعه ۱۰ بهمن فرصت دارند تا با شماره‌گیری کد دستوری #۱۴۶۳*۵۰۰*۵ و انتخاب گزینه ۵ (روش دوم کالابرگ)، کد ملی سرپرست خانوار و کد پستی محل سکونت را ارسال کنند و پس از آن، روش دوم کالابرگ برای آنان برنامه‌ریزی و منظور می‌شود.

ارزش ریالی بسته دوم

طبق آنچه پیش از این اعلام شده در روش دوم کالابرگ افراد به‌ازای پرداخت ۳۰۰ یا ۳۵۰ هزار تومان بسته‌ای شامل ۱۵۰ قلم (مرغ ۱۰۵ کیلوگرم، روغن ۸۱۰ گرم، تخم مرغ یک کیلو گرم، برنج یک کیلو گرم، قند و شکر ۵۰۰ گرم، ماکارونی ۷۰۰ گرم، شیر کم‌چرب بسته‌نایلونی ۹۰۰ گرم، پنیر یوفا ۴۰۰ گرمی، ماست کم‌چرب ۹۰۰ گرمی) دریافت خواهند کرد. اختلاف قیمت ۵۰ هزار تومانی اشاره‌شده هم‌بستگی به نوع برنج یا مرغ منجمد و کشتار روز دارد و در نهایت فروشنده مکلف است قیمت دقیق را به خریدار اطلاع دهد. اما اینکه این بسته چقدر ارزش دارد را میتوان تاحدودی تخمین زد. اگر قیمت مرغ را بر اساس آنچه بطور مصوب اعلام شده ۲۷۸ هزار تومان در نظر بگیریم ۱/۵ کیلو مرغ قیمتی حدود ۴۱۷ هزار تومان دارد. روغن ۸۱۰ گرمی نیز بر اساس قیمت مصوب ۲۱۷ هزار تومان است. یک کیلوگرم تخم مرغ نیز قیمتی حدود ۱۸۰ هزار تومان، برنج کیلویی ۱۶۰ یا ۱۹۰ هزار تومان (بسته به انتخاب خریدار)، نیم کیلوگرم قند بطور تقریبی حدود ۵۰ هزار تومان، نیم کیلو شکر به‌طور تقریبی حدود ۵۰ هزار تومان، ماکارونی ۷۰۰ گرمی بر اساس برند بین ۴۰ تا ۵۰ هزار تومان، شیر کم‌چرب نایلونی ۹۰۰ گرمی حدود ۲۵۰ هزار تومان بر اساس نوع برند، پنیر یوفا ۴۰۰ گرمی بر اساس برند انتخاب شده بین ۹۰ تا ۱۶۰ هزار تومان و ماست کم‌چرب ۹۰۰ گرمی حدود ۸۵ تا ۱۰۰ هزار تومان قیمت دارند که در کمترین حالت ممکن، مجموع این اقلام بیش از یک میلیون و ۳۱۴ هزار تومان یا برنج ۱۶۰ هزار تومانی خواهد بود.